

สถาบันวิจัยประชากร
และสังคม
มหาวิทยาลัยมหิดล

ประชากร และการพัฒนา

จะเกิด จะตาย กันอย่างไรวดี?

หน้า 6-7

POPULATION AND DEVELOPMENT NEWSLETTER ISSN : 0125-5754
Website: www.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/

การฟื้นตัวของชาวเชียงรายหลังแผ่นดินไหว ครั้งรุนแรงที่สุดในไทย

อมรา สุนทรธาดา
amara.soo@mahidol.ac.th

เหตุการณ์เมื่อ 5 พฤษภาคม 2557 จะเป็นวันแห่งความทรงจำของชาวเชียงรายถึงความสูญเสียและผลกระทบต่อการค้าเดินชีวิตที่ต้องอาศัยเวลา งบประมาณ รวมทั้งความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อการฟื้นฟูพื้นที่และประชาชนที่ได้รับผลกระทบ บริเวณที่เสียหายหนักที่สุดคือ อำเภอแม่ลาว อำเภอพาน และอำเภอแม่สรวย แผ่นดินไหวครั้งนี้ วัดแรงสั่นสะเทือนได้ 6.7 ริกเตอร์ นับเป็นความรุนแรงที่สุดเท่าที่พบในประเทศไทย และครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน แรงสั่นสะเทือน 4.6 ริกเตอร์ผลจากภัยธรรมชาติครั้งนี้ทำให้พื้นที่ 7 อำเภอ ได้รับความเสียหาย มีผู้บาดเจ็บ 107 ราย และเสียชีวิต 1 ราย บ้านเรือนเสียหาย 11,173 หลัง วัด 151 แห่ง โบสถ์คริสต์ 9 แห่ง โรงเรียน 123 แห่ง สถานบริการสาธารณสุข 44 แห่ง และสถานที่ราชการ 8 แห่ง ประเมินมูลค่าความเสียหายครั้งนี้ไม่ต่ำกว่า 860 ล้านบาท

ข้อจำกัดก่อสร้างก็รวมทุนกันมาช่วยเหลือ ในที่สุดผลงานก็สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ไม่ใช่เพียงได้เห็นบ้านพักชั่วคราวสร้างเสร็จเท่านั้น แต่ชาวชุมชนตำบลทรายขาวได้เรียนรู้การถอดบทเรียนจากคณะอาสาสมัคร เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยธรรมชาติที่อาจหวนคืนมาอีก

ณ วันนั้นถึงปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง

ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน ดงลานโมเดล เป็นการรวมกลุ่มกันระหว่างประชาชนในตำบลบ้านดงลาน อำเภอพาน หนึ่งในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบที่รุนแรงที่สุด และผู้เกี่ยวข้อง เช่น อบต. ผู้นำชุมชน พระ ผู้เชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วน รวมตัวกันเพื่อกำหนดแผนการฟื้นฟูชุมชน โดยยึดหลักช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนมากที่สุดก่อน เช่น การซ่อมสร้างที่อยู่อาศัยชั่วคราวเท่าที่จำเป็นตามความเร่งด่วน สร้างกลุ่มอาสาสมัครมาช่วยลงแรงกัน ชุมชนมีคำขวัญเพื่อเป็นกำลังใจให้กันและกันว่า เชียงรายไหวแต่ไม่หวั่น และต้องลุกขึ้นมาช่วยชุมชนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ส่วนการช่วยเหลือภายนอกจากส่วนราชการ อาจต้องใช้เวลาและมีขั้นตอนตามระเบียบราชการ แต่มิได้ลดความสำคัญแต่อย่างใด เพียงตั้งเป้าหมายว่าชุมชนต้องช่วยชุมชนก่อน แทนที่จะรอความช่วยเหลือจากภายนอก

น้ำใจจากเพื่อนนอกชุมชน

ภารกิจเพื่อการฟื้นฟูด้านกายภาพและกำลังใจ วันที่ 6-10 พฤษภาคม หน่วยอาสาสมัครเคลื่อนที่เร็วเครือข่ายจัดการภัยพิบัติพื้นที่ภาคใต้ จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ภาคสนามจากสึนามิ เดินทางเข้าพื้นที่ ตำบลทรายขาว อำเภอพาน เพื่อสร้างบ้านพักชั่วคราว ได้เสร็จ 3 หลัง ด้วยการประสานแผนกับชาวบ้านในพื้นที่ ใครมีแรงช่วยแรง ใครมีปัจจัยอื่นๆ เพื่อจัด

บทบาทสื่อที่เกาะติดสถานการณ์ ทำให้สามารถติดตามข่าวความทุกข์ยากของเพื่อนร่วมชาติได้อย่างต่อเนื่อง เช่น สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส ที่เสนอรายการทันต่อสถานการณ์ ทราบความเปลี่ยนแปลงหลายรูปแบบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนการเชิญชวนให้สังคมมีส่วนในการบรรเทาความเดือดร้อนของพี่น้องชาวเชียงรายโดยการบริจาคเงิน ความช่วยเหลือ ลักษณะนี้เป็นมาตรฐานสากลที่ควรให้ความร่วมมืออย่างยิ่ง

สภาพอาคารบ้านเรือนที่เสียหาย หลังเกิดแผ่นดินไหว จ.เชียงราย

สื่อลักษณะอื่นๆ เปิดตัวอีกมากมายเพื่อการนี้โดยเฉพาะ เช่น Thai Quake มีจุดมุ่งหมายเรื่องการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ การปฏิบัติตนเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแบบกระทันหัน ข้อควรปฏิบัติต่างๆ เพื่อให้ปลอดภัยหรือลดการสูญเสียให้น้อยที่สุด ปัจจุบันมีผู้สนใจจำนวนมากที่เข้าดูหรือการส่งข้อความถึงกันในกลุ่มนักท่องเว็บ เรียกได้ว่าเป็นการใช้ประโยชน์จากสื่อช่องทางนี้เพิ่มความรู้ให้ตนเองและสังคมรอบข้าง

ประเทศญี่ปุ่นล้าหน้ามากในเรื่องการเตือนภัยและระบบการช่วยเหลือจากรัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้รับการจัดลำดับให้ครองอันดับหนึ่งของโลกในเรื่องมาตรฐานการเตือนภัยและการฟื้นฟูหลังเหตุการณ์ภัยพิบัติ ชาวญี่ปุ่นเคยชินกับเรื่องเหล่านี้มาตลอดทั้งชีวิต เหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อ มีนาคม ปี 2554 ด้านชายฝั่งทะเลตะวันออก วัดแรงสั่นสะเทือนได้ถึง 8.9 ริกเตอร์ กลับฟื้นตัวอย่างรวดเร็วจากการรวมตัวช่วยเหลือกันในระดับชุมชน นอกเหนือจากการช่วยเหลือจากรัฐบาล มาตรการที่เข้มงวดและต่อเนื่องรวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายในญี่ปุ่นมีส่วนอย่างยิ่งในการรักษาชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

เท่าที่ได้รับฟังจากคนรู้จักแล้วว่าโครงสร้างอาคารใช้เหล็กเส้นที่งอหักมุม เพื่อรับแรงสั่นสะเทือนให้มีประสิทธิภาพมากกว่าเหล็กเส้นตรง ที่เคยเห็นจากการก่อสร้างอาคารขนาดใหญ่ในบ้านเรา อาคารเตือนภัยถูกใช้เพื่อซ้อมเตือนภัยรวมทั้งการใช้งานในสถานการณ์จริง มีเรื่องเล่าสู่กันฟังแบบขำไม่ออกว่าอาคารที่ลงทุนสร้างเพื่อการเตือนภัยในบ้านเรา ปล่อยรกร้างจนกลายเป็นที่ก่ออาชญากรรม เรื่องทำนองนี้พอจะทำให้ใจได้ เพราะชีวิตปกติของคนไทยช่างห่างไกลกับภัยธรรมชาติ จนลืมไปว่าโอกาสที่จะเกิดก็มีเช่นกัน อย่านับประมาท

เปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส

ประสบการณ์ตรงเพื่อการเรียนรู้ นอกจากประชาชนในพื้นที่ได้รับผลกระทบได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเองและจากวิทยากรหรือผู้มีความเชี่ยวชาญหลากหลายกลุ่มอาชีพแล้ว สถาบันการศึกษาในพื้นที่เชียงรายและจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งสถาบันการศึกษาจากส่วนกลาง พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสโดยให้นิสิตนักศึกษาได้เรียนรู้เหตุการณ์จริงนอกห้องเรียน ใช้ตัวอย่างจริงเพื่อทำความเข้าใจถึงจุดบกพร่องต่างๆ ของโครงสร้างอาคารและที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสทำงานอาสาสมัครพร้อมกับประชาชนในพื้นที่ ทำให้การฟื้นตัวจากภัยแผ่นดินไหวได้รับการแก้ไขถูกวิธีสอดคล้องกับเวลาและมีประสิทธิภาพ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จังหวัดเชียงรายเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของภาคเหนือ เช่น เมืองโบราณเชียงแสน วัดร่องชุนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์แผ่นดินไหว จากสถิติการท่องเที่ยวของจังหวัดมีนักท่องเที่ยวราว 2.7 ล้านคน/ปี มีรายได้หมุนเวียนจากอุตสาหกรรมและการบริการท่องเที่ยว 1.8 พันล้านบาท/ปี แผนระยะยาวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจะเป็นโอกาสทางเศรษฐกิจที่สดใสสำหรับชาวเชียงรายให้พลิกฟื้นจากฝันร้ายได้ในที่สุด

ตอบดีๆ มีรางวัล

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 34 ฉบับที่ 5

“วันผู้สูงอายุสากลตรงกับวันที่เท่าไร”

เฉลย : วันที่ 1 ตุลาคม

รายชื่อผู้ที่ตอบถูกและจับสลากได้รับรางวัล, กรุงเทพฯ: นันทนา ขวัญยืน; สุภาพ รัตแก้ว; อรุณช เลิศกุลดิดล ชัยนาท: นันทพร ทองเต็ม ระยะเวลา: ชนัญญา จั่นคง

รายชื่อผู้ที่ตอบถูก, กาญจนบุรี: ฐนัญญา เจริญเครือ กรุงเทพฯ: จริยา ลำลืออ่อน; นิธิตี อุดลพันธ์; สนัน รัตแก้ว; สรภพ รัตแก้ว; สุชาดา เตชะทกุล; สุมาลย์ น้อยวงษ์ เชียงใหม่: ศิริพรรณ ธารพรศรี; เสกสรรค์ มโนวงศ์; อภิวัฒน์ ธีระวุฒิกุลรักษ์ นนทบุรี: อรศรี อินท่าไม้ นครราชสีมา: ไพบุลย์ ถิระเรื่องรัตน์; นครศรีธรรมราช: จรูญ บุษบงกรต; นครพนม: โปเรส จตุรพักตร์พิไล; น่าน: คณศ อาณาภาพ ปัตตานี: นิรมล ศรีราม พะเยา: ถวิล ใจนันทา; สุลัดดา ดงคำ ร้อยเอ็ด: นงลักษณ์ เวียงสงค์ ศรีสะเกษ: นฤภัค พิษณุชนกร สงขลา: สมบูรณ์ รัตแก้ว

รายชื่อผู้ที่ได้รับรางวัลพิเศษ, สุรินทร์: ภูศิษฐ์ พสุธา เมตต์กิติกุล

ท่านที่ได้รับรางวัล โปรดรอรับของรางวัลจากกองบรรณาธิการ

คำถาม “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 34 ฉบับที่ 6

“ประเทศใดในอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ ที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นประเทศแรก”

ส่งคำตอบมายัง “ประชากรและการพัฒนา” ตามที่อยู่ หน้า 12 หรืออีเมล jeerawan.hot@mahidol.ac.th ภายใน 15 กันยายน 2557 (ท่านผู้ตอบคำถามทางอีเมล ขอความกรุณาส่งที่อยู่ของท่านมาด้วย เพื่อการจัดส่งของรางวัลในกรณีที่ท่านตอบถูกและจับสลากได้รับรางวัล)

ประกาศรายชื่อผู้ตอบถูก และได้รับรางวัลในฉบับหน้า “ประชากรและการพัฒนา” ปีที่ 35 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2557)

สวนครัวชุมชน (Community garden): การเคลื่อนไหวของสังคมโลกในการสร้างสังคมของคนเมือง

สวนครัวชุมชนอาจไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่แนวคิดนี้ก็ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางในเขตเมืองต่างๆ มากมาย โดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่ร้างต่างๆ ให้กลายเป็นสวนเกษตร กระจายผลผลิตที่ได้ไปสู่ชุมชนรอบๆ ให้ผู้คนได้รับประทานพืชผักที่มีคุณภาพดีปราศจากสารพิษ บทความนี้จะพาท่านไปชมสวนครัวชุมชนที่อยู่ใจกลางเมืองไครส์เชิร์ท ประเทศนิวซีแลนด์ แม้ว่าประเทศนี้จะเลี้ยงแกะเยอะแต่ก็เลี้ยงกันในชนบท ในเมืองจะเป็นที่ตั้งของอาคารบ้านเรือน ร้านค้า มหาวิทยาลัย ฯลฯ เป็นเมืองที่ดูสะอาดสะอ้านเป็นระเบียบ แม้ว่าจะไม่ได้ร่ำรวยมากมาย แต่ก็มีความเจริญมาก ผลผลิตที่มีในตลาดโดยเฉพาะทุกวันนี้ที่เป็นยุคการค้าเสรีด้วยแล้วก็ยิ่งจะหาซื้อกันได้ทุกอย่าง การเป็นประเทศอุตสาหกรรมที่ร่ำรวยแล้วผู้คนน่าจะไม่ต้องมาเหนื่อยลงมือปลูกพืชผักกินเอง แต่เชื่อไหมว่าสวนครัวชุมชนนั้นกำลังเป็นที่นิยมอย่างมากในทุกเมืองทั่วโลก รวมทั้งเมืองไครส์เชิร์ทด้วย

สวนครัวชุมชนกลายเป็นการเคลื่อนไหวในสังคมโลกที่ผู้คนตื่นตัวที่จะลงมือลงแรงร่วมกันในการปลูกพืชผักปลอดสารในที่สาธารณะที่จัดสรรให้ในชุมชน ทำให้ได้ประโยชน์โดยตรงจากการมีพืชผักและผลไม้สดๆ รับประทานในครัวเรือนคนที่สมาชิกได้เรียนรู้ แลกเปลี่ยนทักษะการทำสวนที่ช่วยรักษาสภาวะแวดล้อม รู้จักการนำเศษอาหารของเหลือใช้มาทำปุ๋ย ลดการใช้สารเคมี และยังมีโอกาสได้ออกกำลังกาย นอกจากนั้นแล้วยังให้ประโยชน์ในเชิงสังคมที่ผู้คนได้มีโอกาสพบปะกัน เสริมสร้างความผูกพัน และความเป็นชุมชนอีกด้วย

จำนวนสวนครัวชุมชนที่เมืองไครส์เชิร์ทและเมืองที่อยู่ใกล้ๆ นั้นมีจำนวนทั้งหมด 29 แห่ง และทุกแห่งเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร เท่าที่ได้ดูจากประวัติการก่อตั้งแล้วสวนครัวชุมชนเกิดขึ้นเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้วนี่เอง สวนครัวชุมชนแห่งแรกเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2525 ส่วนสวนครัวชุมชนแห่งอื่นๆ ก็ทยอยเกิดขึ้นตามมา สวนครัวแต่ละแห่งนั้นมีการจัดตั้งแล้วรวบรวมสมาชิก จัดกิจกรรมทำสวนตามฤดูกาล การทำปุ๋ยหมัก การจัดเก็บพันธุ์พืช การอบรมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตลอดจนการจัดให้มีวันตลาดนัดด้วย ปีหนึ่งๆ 3-4 ครั้ง สำหรับผลผลิตที่ได้ เช่น ผักสด พืชสมุนไพร ผลไม้ ก็มักจะแบ่งปันกันในหมู่สมาชิก หรือวางขายที่หน้าสวน ซึ่งผู้ที่สัญจรผ่านไปมาสามารถแวะซื้อได้และบริจาคเงินตามแต่จะเห็นสมควร เพราะผลผลิตเหล่านี้ไม่มีการกำหนดราคา ช่วงแผ่นดินไหวที่ผ่านมา สวนครัวชุมชนเหล่านี้ก็ได้กลายเป็นแหล่งอาหารฉุกเฉินสำหรับชุมชน

สวนครัวชุมชนแต่ละแห่งเป็นสมาชิกของสมาคมสวนครัวชุมชนแห่งแคนเทอร์เบอรี (Canterbury Community Garden Association) เป็นการทำงานเพื่อเชื่อมเครือข่ายสวนครัวชุมชนและให้การสนับสนุนซึ่งกันละกัน สมาคมฯ นี้ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาจากการรวมตัวกันของกลุ่มชาวสวนชุมชนและผู้สนับสนุนที่ต้องการจะส่งเสริมงานที่เกี่ยวข้องกับสวนครัวชุมชนและนวัตกรรมในเมืองไครส์เชิร์ท โดยสมาคมฯ นี้ได้ลงนามและได้รับการสนับสนุนจากโครงการเมืองน่าอยู่อีกต่อหนึ่ง ซึ่งโครงการเมืองน่าอยู่นี้เน้นการทำงานร่วมกันเพื่อส่งเสริม และปรับปรุงสุขภาพและความอยู่ดีกินดีของชาวเมืองไครส์เชิร์ท สมาคมฯ จึงเป็นองค์กรเครือข่ายด้านสวนครัวชุมชนที่ทำหน้าที่ส่งเสริมการเพาะปลูกพืชที่มีในท้องถิ่นและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้อง มีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลให้ให้บริการสำหรับสมาชิกและสาธารณะเพื่อทำวิจัยและเผยแพร่ผลงานของสมาชิกต่อสาธารณะอีกด้วย (สนใจดูที่ <http://ccga.org.nz/garden-directory/redcliffs/>)

สิ่งที่สำคัญสำหรับสวนครัวชุมชน คือเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมให้ผู้คนได้รับประทานผักและผลไม้สดๆ ที่ปลอดสารพิษ การได้ลงแรงลงมือทำเองน่าจะเป็นบทเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่ผู้คนจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งอาหารที่ปลอดภัย รวมทั้งผลพลอยได้อื่นๆ เช่น ได้ออกกำลังกาย ได้รู้จักเพื่อนบ้าน การทำงานร่วมกัน และความเป็นชุมชนอีกด้วย อย่างไรก็ตามชาวกรุงเทพฯ ไม่ตกขบวนเรื่องอย่างนี้แน่นอน เช่น ชุมชนเคหะทุ่งสองห้อง ชุมชนปิ่นเจริญ และบางบอนวิลล์ แม้จะยังไม่แพร่หลาย แต่ก็กำลังตื่นตัวมากขึ้นเรื่อยๆ หลายกลุ่มหันมารวมตัวกัน

ทำกิจกรรมสวนเกษตรต่างๆ ทั้งยังมีศูนย์ฝึกอบรมเกิดขึ้นมากมายเปิดให้ผู้ที่สนใจจะปรับเปลี่ยนพื้นที่ว่างในบ้าน ให้กลายเป็นพื้นที่สีเขียวกินได้ ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ

การวิจัยท่ามกลางความไม่สงบ: บันทึกภาคสนามจากสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

“การย้ายถิ่นของผู้หญิงและความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ โครงการ M&M” หนึ่งในงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) คณะนักวิจัยประกอบด้วย ดร.แคธลิน พอร์ด ดร.อภิชาติ จาร์สฤทธิรงค์ และผู้เขียน ที่จริงแล้วพวกเรานักวิจัยไม่มั่นใจนักว่าความพยายามที่จะตอบคำถามว่า การย้ายถิ่นไปทำงานในประเทศมาเลเซียของชาวมุสลิมในสามจังหวัดภาคใต้นับตั้งแต่ในอดีต มีความสัมพันธ์กับความไม่สงบที่เกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไรนั้น จะเป็นไปได้หรือไม่

คณะนักวิจัยทราบดีว่าเส้นทางในการทำวิจัยท่ามกลางปัญหาความไม่สงบที่ซับซ้อนเกินกว่าความเข้าใจของผู้วิจัยนั้น จะเป็นไปด้วยความยากลำบากและแตกต่างจากการลงภาคสนามครั้งอื่นๆ ที่พวกเราคุ้นเคยโดยสิ้นเชิง แม้ว่าเราจะไม่ได้พูดคุยเปิดเผยความรู้สึกกันอย่างตรงๆ ถึงความกังวลต่อความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ในขณะนั้น ผู้เขียนรู้ว่า คำถามที่เกิดขึ้นกับเราสามคนตลอดระยะเวลาระหว่างรอการตอบรับจากแหล่งทุน คือ เราควรล้มเลิกความตั้งใจที่จะทำงานวิจัยครั้งนี้หรือไม่ แน่ใจว่าคำตอบของเราสามคนตรงกัน คือ **ไม่**

การวิจัยครั้งนี้จึงได้เริ่มต้นขึ้นโดยได้ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมด 1,100 ครั้งเรือนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เสร็จสิ้นครบถ้วนสมบูรณ์และแบบสอบถามเกือบทั้งหมดได้ถูกส่งมายังสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อประมวลผลข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ที่สำคัญที่สุดผู้เขียนรู้สึกขอบคุณพนักงานสัมภาษณ์ของเราทุกๆ คน เป็นอย่างยิ่ง และขอบคุณในความเมตตาของพระเจ้าเป็นที่สุดท้ายที่ทำให้พวกเราทุกคนปลอดภัยทุกประการ

ในขณะที่การวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ควรที่จะเดินตามหลักการต่างๆ ไปของการทำวิจัย คือ เป็นระบบผลิตซ้ำได้ เชื่อถือได้ และถูกต้อง (Cohen & Arieli, 2011) งานวิจัยทางสังคมศาสตร์จำนวนมากไม่สามารถยึดตามหลักการของการวิจัยที่เป็นวิทยาศาสตร์ได้อย่างเต็มรูปแบบ ประเด็นเหตุการณ์ความไม่สงบที่ต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน เป็นปรากฏการณ์ที่ควรจะได้รับ ความสนใจจากนักวิจัยอย่างมาก แต่การทำวิจัยท่ามกลางความขัดแย้งเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง ความท้าทายที่ว่าตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูล การวิเคราะห์ การตีความ และการนำเสนอข้อมูล

บันทึกภาคสนามครั้งนี้ต้องการแบ่งปันประสบการณ์ภาคสนามของพนักงานสัมภาษณ์ ซึ่ง ดร.แคธลิน พอร์ดและผู้เขียนได้ไปเยี่ยมติดตามงานสนามในเดือนเมษายน 2557 และบันทึกนี้ เน้นเฉพาะเรื่องความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูล

งานภาคสนามในพื้นที่ที่มีความไม่สงบนั้น ความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลมีสาเหตุหลักมาจากปัญหาเรื่องความปลอดภัยซึ่งเป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วงที่สุดในการทำงานวิจัยในจังหวัดสามชายแดนภาคใต้ นักวิจัยจึงใส่ใจในเรื่องความปลอดภัยของทั้งพนักงานสนามและผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพิเศษ ประเด็นหนึ่งที่ต้องบันทึก คือ พนักงานสนามของโครงการ M&M ทุกคน ทั้งผู้ควบคุมงานสนาม และพนักงานสัมภาษณ์เป็นมุสลิมในพื้นที่และใช้ภาษามลายูท้องถิ่น

ในการสุ่มตัวอย่าง นักวิจัยเราๆ ที่จะเลือกเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่นอก “พื้นที่สีแดง” (พื้นที่อันตราย/ยากที่จะเข้าถึง) เท่านั้น แต่ในท้ายที่สุดเราก็ได้ตัดสินใจที่จะรวมหมู่บ้านทั้งหมดรวมทั้ง “พื้นที่สีแดง” เป็นกรอบในการสุ่มตัวอย่าง เรามิเหตุผลอย่างน้อยสองข้อในการทำเช่นนี้ ประการแรก การยกเว้นพื้นที่อันตรายอาจส่งผลกระทบต่อผลสำรวจของงานวิจัย เนื่องจากว่าประเด็นหลักในการทำวิจัยครั้งนี้คือความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นและความไม่สงบในพื้นที่นั้น การหลีกเลี่ยงพื้นที่ที่มีความขัดแย้งสูงหรือพื้นที่สีแดงนั้น อาจทำให้เราบรรลุถึงผลกระทบจากปัญหาความไม่สงบไม่ตรงไปตรงมาเป็นจริง

ประการที่สอง จาก การปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญที่มีความเข้าใจในเรื่องความขัดแย้งในพื้นที่ ทำให้นักวิจัยมีความมั่นใจมากขึ้นและเชื่อว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเก็บข้อมูลในพื้นที่เสี่ยง ด้วยวิธีการเข้าถึงผู้คนใน

พื้นที่ที่เหมาะสมและอย่างระมัดระวัง และในที่สุดหมู่บ้านที่สุ่มตัวอย่างได้จำนวนหนึ่งของโครงการ M&M เป็น “พื้นที่สีแดง”

บทเรียนสำคัญที่เราได้เรียนรู้คือ สาเหตุหลักที่ทำให้การเข้าถึงพื้นที่เหล่านี้เป็นไปด้วยความยากลำบาก คือความไม่ไว้วางใจบุคคลภายนอกทั้งที่โดยทั่วไปแล้วผู้คนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคนที่ให้ความร่วมมือและเป็นมิตรที่สุดเพื่อที่ผู้อื่นจะได้ให้เกียรติพวกเขา ชาวบ้านไม่ไว้วางใจคนภายนอกอย่างไร บันทึกนี้เล่าเรื่องการเข้าไปทำงานในหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่สีแดงหมู่บ้านหนึ่ง ซึ่งได้ชื่อว่าไม่ต้อนรับ “บุคคลภายนอก” เราได้รับคำเตือนว่า บุคคลจากภายนอกจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในหมู่บ้านนี้ ยกเว้นเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อเหตุผลด้านการรักษาพยาบาลเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้ประสานงานในพื้นที่ได้ให้ความมั่นใจว่าเขาได้อธิบายให้ผู้นำของหมู่บ้านเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยครั้งนี้แล้ว และพนักงานภาคสนามของเราได้รับการอนุญาตให้เข้าหมู่บ้านได้

อย่างไรก็ตาม อาจเนื่องจากความผิดพลาด หรือความไม่ชัดเจนในการสื่อสารในบางเรื่อง พนักงานสัมภาษณ์ของเราได้รับการต้อนรับที่ไม่คาดคิดเมื่อแรกเดินทางไปถึงที่หมู่บ้าน พนักงานสัมภาษณ์ (ซึ่งเป็นผู้หญิงทั้งสิ้น) ถูกนำตัวไปในห้องประชุมของมัสยิดในหมู่บ้าน ท่ามกลางล้อมของชาวบ้านกว่า 20 คน ทั้งชายและหญิง ก่อนที่จะได้สัมภาษณ์แบบสอบถาม พนักงานสัมภาษณ์ของเรากลับเป็นผู้ถูกสัมภาษณ์เอง ทั้งสิ้นถูกตั้งคำถามมากมาย อย่างละเอียดเกี่ยวกับงานวิจัยเป็นเวลาร่วมชั่วโมง พนักงานสัมภาษณ์ของเราพยายามตอบคำถามอย่างใจเย็นและสุภาพ

วันที่ผู้เขียนนั่งพูดคุยกับพนักงานสัมภาษณ์นั้น เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านผ่านไปหลายวันแล้ว แต่ทุกรายละเอียดของเรื่องราวที่เกิดขึ้นยังแจ่มชัดในความรู้สึกของพนักงานสัมภาษณ์ พวกเขาเล่าว่า แม้ช่วงนั้นจะเป็นหน้าร้อนที่อุณหภูมิสูงเกือบสี่สิบองศา แต่กลับรู้สึกถึงบรรยากาศที่เย็นเยือกในห้องประชุมฝ่ามือของพวกเขาถือทั้งสิ้นก็ขมขื่นไปด้วยเหงื่อแห่งความกังวล และหวาดกลัว

แล้วในที่สุด พนักงานสัมภาษณ์ของเราก็สามารถทำให้นำชาวบ้านและชาวบ้านที่รุมกันซักถามพวกเขาอย่างเข้มข้น จริงจัง เชื่อว่านี่คืองานทางด้านวิชาการที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐ และยอมให้พวกเขาได้ทำงานที่ได้รับมอบหมายมาเป็นเรื่องน่ายินดีที่เหลือเชื่อจริงๆ ที่พวกเขาพบว่า เมื่อความไว้วางใจได้ก่อตัวขึ้นพนักงานสัมภาษณ์ของเราได้รับการช่วยเหลือและความร่วมมืออย่างอบอุ่น หลังจากนั้นในการไปสัมภาษณ์บ้านแต่ละหลัง พนักงานสัมภาษณ์แต่ละคนมีชาวบ้านหนึ่งคนไปเป็นเพื่อน เพื่อไปหาครัวเรือนที่เข้าชาย และไม่มีบ้านไหนปฏิเสธที่จะให้ความร่วมมือแม้แต่บ้านเดียว เพียงเวลาไม่กี่วันที่อยู่ในหมู่บ้านนั้นพนักงานสัมภาษณ์ของเราได้สร้างความสนิทสนมและพูดคุยเกี่ยวกับผู้คนในหมู่บ้าน สำหรับพวกเขาความสนิทสนมและการดูแลช่วยเหลือของชาวบ้านระหว่างที่อยู่หมู่บ้าน(หลังจากการซักถามที่เยือกเย็นและยาวนานในวันแรก!!!) สร้างความประทับใจให้พวกเขาให้มีชีวิต

เห็นได้ชัดว่าความเย็นชาและไม่ต้อนรับคนแปลกหน้านั้น สาเหตุเกิดมาจากการที่ชาวบ้านไม่ไว้วางใจคนภายนอก สำหรับชาวบ้านในพื้นที่ที่ต้องประสบกับเหตุการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันแล้ว การตอบสนองต่อบุคคลภายนอกด้วยความสงสัยและไม่ไว้วางใจเป็นเรื่องธรรมดาและเป็นเรื่องที่น่าเข้าใจได้

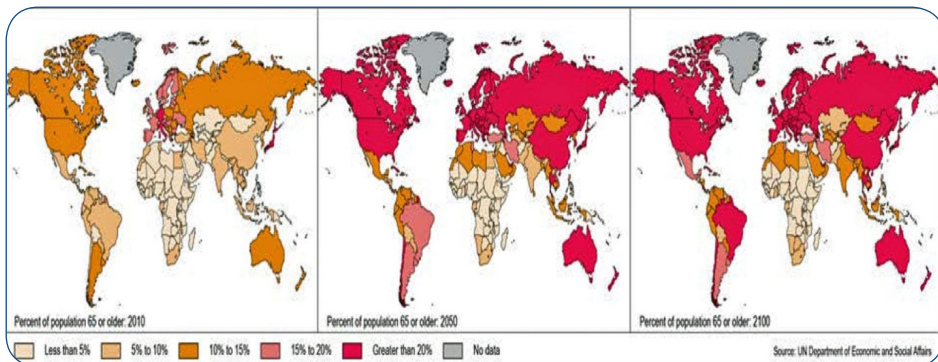
การทำวิจัยอย่างเป็นระบบท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่มีความขัดแย้งเช่นนี้เป็นทางเลือกที่ถูกต้องให้ความสำคัญและยอมรับการพูดคุยมากขึ้น สิ่งที่น่าวิจัยต่อค่านึงก็คือความขัดแย้งอาจส่งผลกระทบต่อกระบวนการของงานวิจัยและผลของการสำรวจ ผู้เขียนส่งคณะวิจัยหวังว่าเราจะได้แบ่งปันประสบการณ์ของเราที่ล้วนมีความท้าทายในการทำวิจัยท่ามกลางความไม่สงบในแง่มุมอื่นๆ ในโอกาสต่อไป เป็นความหวังอย่างยิ่งของคณะวิจัยที่จะทำงานวิจัยครั้งนี้มีอุปสรรคประโยชน์ แม้จะอาจมีข้อจำกัดบ้างในเชิงวิชาการ แต่อย่างน้อยเราหวังว่าผลงานวิจัยจะมีประโยชน์ที่ยั่งยืนต่อชีวิตผู้คนในสามจังหวัดภาคใต้ในภายหน้า

อ้างอิง

Cohen, N., & Arieli, T. (2011). Field research in conflict environments: Methodological challenges and snowball sampling. *Journal of Peace Research*, 48(4), 423-435.

เมื่อแนวโน้มสังคมโลกกลายเป็นสังคมคนแก่

ร้อยละของประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป ในปี ค.ศ. 2010, 2050, 2100 (พ.ศ. 2553, 2593, 2643)

ที่มา: *Demography is destiny*. <http://www.mercatornet.com>

ภาพ “โลกของคนแก่” แม้ว่าคำนี้จะฟังดูแสงหุ แต่ลักษณะของโลกก็มีแนวโน้มไปทางนั้น แผนที่นี้ผลิตโดยธนาคารแห่งอเมริกา โดยใช้ข้อมูลจากองค์การสหประชาชาติ ที่แสดงให้เห็นว่าประเทศต่างๆ กำลังจะมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยดูจากสัดส่วนประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป จากน้อยกว่าร้อยละ 5 (ดูรูปแรก: ส่วนใหญ่อยู่ในทวีปแอฟริกา) เพิ่มขึ้นร้อยละ 5-10 (ดูรูปแรก: ส่วนใหญ่อยู่ในเอเชีย และบางประเทศในทวีปอเมริกาใต้) เป็นร้อยละ 10-15 (ดูรูปแรก: ส่วนใหญ่อยู่ในอเมริกา รัสเซีย และออสเตรเลีย) เป็นร้อยละ 15-20 (ถ้าดูรูปแรก ส่วนใหญ่อยู่ในสแกนดิเนเวียและยุโรป) จนมีประชากรที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไปเกินร้อยละ 20 (ดูรูปแรก: ในปี 2010 ที่มีเพียง อิตาลี เยอรมัน และญี่ปุ่น) ในอีกไม่ถึง 40 ปี (ปี 2050) ประเทศต่างๆ เกือบครึ่งโลกจะมีคนที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป เกินร้อยละ 20 หรือเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ (ถ้าดูรูปที่ 2 ได้แก่ประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปเกือบทั้งหมด รัสเซีย จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอเมริกา) และในอีกไม่ถึง 100 ปีประเทศต่างๆ เกือบทั้งโลก (ยกเว้นทวีปแอฟริกา ทวีปอินเดียน และอินโดนีเซีย) ที่จะกลายเป็นสังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ นอกจากนี้ ข้อมูลขององค์การสหประชาชาติ ชี้ว่าคนอายุ 60 ปี จะเพิ่มขึ้นจาก 841 ล้าน ในปี 2013 เป็น 2,000 กว่าล้านคน ในปี 2050 ควบคู่ไปกับการมีลูกน้อย คือมีลูกต่ำกว่าระดับทดแทนหรือน้อยกว่า 2 คน ทำให้จำนวนประชากรวัย 60 ปีมีมากกว่าจำนวนประชากรเด็กเป็นครั้งแรกในปี 2047

สำหรับประเทศไทย จะมีจำนวนประชากรวัย 60 ปี มากกว่าจำนวนประชากรเด็กเป็นครั้งแรกในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า คือ ในปี 2017-18 (พ.ศ. 2560-61) ในความเป็นจริง เราคงไม่สามารถบอกได้ว่าประชากรกำลังสูงอายุ หรือ โลกนี้กำลังเป็นโลกของคนแก่ โดยดูแค่สัดส่วนของประชากรที่อายุมากกว่า 60 หรือ 65 ปี เท่านั้น เราจำเป็นต้องสำรวจคุณลักษณะอื่นของประชากรด้วย เช่น อายุคาดเฉลี่ยของประชากร สุขภาพร่างกาย ความคิด-ความจำ การทำหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ และความสามารถในการทำงาน รวมทั้งตัวบ่งชี้ทางชีววิทยา (bio-markers) เพราะอีกหน่อยคนอายุ 75 ปี ก็คงเหมือนคนอายุ 65 ปี ที่ยังแข็งแรง อายุยืน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี (ท่านสามารถดูภาพรูปโลกสวยๆ ได้จากเว็บไซต์หมายข่าวประชากรและการพัฒนา

(<http://www2.ipssr.mahidol.ac.th/newsletter/>)

ตัวเลขเหล่านี้บ่งบอกเราหลายอย่าง ว่าในอนาคต เราจะเตรียมรับมือกับสังคมสูงวัยกันอย่างไร เราจะดึงเอาทุนทางสังคม-วัฒนธรรมของครอบครัวและชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุและเด็กอย่างไร ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่เชี่ยวกราก และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ธุรกิจก็อาจต้องมองการเปลี่ยนแปลงอย่างมีวิสัยทัศน์ ทั้งธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการที่จะผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองผู้สูงอายุ ซึ่งมีกำลังซื้อสูง (โดยเปรียบเทียบกับคนวัยอื่น)

และธุรกิจการเงินที่อาจเผชิญความเสี่ยงต่อความยืนยาวของชีวิต อย่างไรก็ตามธุรกิจเหล่านี้จะสามารถสร้างงานได้มากขึ้นหรือไม่ จนทำให้มีความจำเป็นต้องใช้แรงงานมากขึ้น ผู้สูงอายุที่มีอายุยืนขึ้นและยังแข็งแรง ก็สามารถทำงานได้ และอาจจำเป็นต้องทำงานให้นานขึ้น เพื่อลดภาระครอบครัวและสังคม ถ้าอายุการทำงานเป็นไปตามความต้องการของแต่ละคน อายุเกษียณก็น่าจะช้าลงไปได้โดยปริยาย ดังนั้นอายุเกษียณก็ไม่น่าจะต้องกำหนดเป็นตัวเลขว่อกทุกคนต้องเกษียณอายุเท่ากันเท่านี้ หรือไม่จำเป็นต้องออกเป็นกฎหมายยึดอายุเกษียณ แต่ให้มีความยืดหยุ่น ปล่อยให้เป็นการตัดสินใจของแต่ละคน

ในอดีต ประเทศตะวันตกหลายประเทศมีนโยบายขยายอายุเกษียณ เพราะไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จะจ่ายผลประโยชน์จากการเกษียณอายุในระดับที่เป็นอยู่ แม้ว่ามีงานศึกษาวิจัยในประเทศพัฒนาที่สนับสนุนการเพิ่มอายุเกษียณก็ตาม แต่คนส่วนใหญ่ก็รู้สึกไม่พอใจ เมื่อถูกบังคับให้ทำงานนานขึ้น ดังนั้น นโยบายการขยายอายุเกษียณควรทำด้วยความรอบคอบไม่เข้มนวดเกินไปจนทำให้กระทบผู้สูงอายุที่ต้องการผลประโยชน์มาใช้ด้วยความจำเป็น หรือเอาเงินทุนและเวลาไปทำอย่างอื่น และกระทบแรงงานในวัยทำงานด้วย การเพิ่มอายุเกษียณจึงไม่ใช่รูปแบบหรือหนทางเดียวที่ทำได้ (Scherbov et al., 2014) เราคงไม่สามารถดูแลสัดส่วนของประชากรที่อายุมากกว่า 60 หรือ 65 ปี เท่านั้น แต่เราต้องสำรวจคุณลักษณะด้านอื่นของประชากรด้วย แล้วนโยบายค่อยๆ ทำให้สอดคล้องตามมา เช่นในออสเตรเลียรัฐบาลออสเตรเลีย ได้ตัดสินใจเพิ่มอายุเกษียณเป็น 70 ปีเมื่อเร็วๆ นี้ โดยเอาอายุคาดเฉลี่ยของคนออสเตรเลียเข้ามาพิจารณาด้วย เพราะคนออสเตรเลียมีอายุยืนยาวขึ้นเป็น 85 ปี การขยายอายุเกษียณจึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป แต่นโยบายนี้ก็ไม่ได้นำไปปฏิบัติกับคนทุกคน ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของแต่ละคน

อ้างอิง:

<http://www.mercatornet.com>. A fascinating map of an ageing world. *Demography is destiny*, 2014. Retrieved 15th June 2014.
Scherbov et al., 2014. Quantifying policy tradeoffs to support aging populations. *Demographic Research*, Volume 30-Article 20| Pages 579-608.

จะเกิด จะตายกันอย่างไรดี?

งานอาชีพที่ผมทำอยู่ทุกวันนี้ นับว่าเกี่ยวข้องกับสังขารโดยตรง มนุษย์ทุกคนย่อมหนีการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่พ้น การทำงานของผมก็หนีไม่พ้นเรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย เช่นกัน ผมสนใจเรื่องการเกิดในประเทศไทยว่าแต่ละปีจะมีมากน้อยเท่าไร ผู้หญิงไทยจะมีลูกกันสักกี่คน แล้วทำไมผู้หญิงไทยสมัยนี้มีลูกกันน้อยลง ผมติดตามการสำรวจของประชากร สังคมไทย กำลังมีอายุสูงขึ้นเรื่อยๆ คนแก่มากขึ้นเรื่อยๆ เรา กำลังจะเป็น “สังคมสูงอายุ” อย่างสมบูรณ์แล้ว ผมสนใจเรื่องการเปลี่ยนรูปแบบการเจ็บป่วยของคนไทย จากสาเหตุการตายส่วนใหญ่ที่เคยเป็นโรคติดต่อ กลายเป็นการเป็นโรคที่เกิดจากพฤติกรรมของมนุษย์เอง เมื่อมีคนแก่มากขึ้นก็มียคนตายมาก จำนวนคนตายแต่ละปีเพิ่มขึ้นจนจะไล่ทันจำนวนคนเกิดอยู่แล้ว ผมสนใจศึกษาอัตราการตายในช่วงวัยต่างๆ ของคนไทย และพยายามคาดประมาณอายุเฉลี่ยของประชากรไทยตั้งแต่เกิดไปจนกระทั่งตาย

เมื่อนึกถึงสังขารของชีวิต ก็เกิดคำถามให้ตัวเองตอบว่า “คนไทยเราจะเกิด จะตายกันอย่างไรจึงจะดี?”

เด็กเกิดน้อยลงๆ

ระยะสี่ห้าปีที่ผ่านมานี้ มีนักวิชาการบางคนแสดงความกังวลว่าประเทศไทยมีเด็กเกิดน้อยเกินไปหรือเปล่า เมื่อสี่สิบห้าสิบปีก่อน มีเด็กเกิดในประเทศไทยปีละไม่ต่ำกว่าล้านคน เดียวนี้เกิดปีละ 8 แสนคนเท่านั้น เกรงกันว่าถ้าเกิดน้อยอย่างนี้นานไปเราจะขาดแคลนแรงงาน ขาดคนทำงานหาเงินมาเลี้ยงดู ผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ บางคนถึงกับอ้างตัวเลขว่าถ้าผู้หญิงคนหนึ่งมีลูกเฉลี่ยน้อยกว่าสองคน ก็จะเป็นจำนวนน้อยเกินไป ไม่เพียงพอที่จะทดแทนพ่อและแม่ บางคนถึงกับกลัวว่าต่อไปประชากรไทยจะมีรูปร่างเป็นพีระมิดหัวกลับคล้ายๆ กับสามเหลี่ยมคว่ำเอายอดลง คือมีแต่คนแก่ ไม่มีเด็ก และถ้าเป็นอย่างนั้น ประชากรไทยอาจจะถึงขนาดสูญสิ้นเผ่าพันธุ์เลยทีเดียว

ประเทศไทยมีเด็กเกิดน้อยลงจริงๆ เดียวนี้จะหาคนรุ่นใหม่ที่มีลูกมากๆ สามสี่คนขึ้นไปได้น้อยเต็มที หนุ่มสาวสมัยใหม่แต่งงานกันแล้วก็มีลูกกันแค่คนสองคน บางคน แต่งกันแรกๆ

ก็คิดอยากจะมีลูกสักครึ่งโหล แต่พอมิไปแล้วคนหนึ่ง หรือสองคน ก็เปลี่ยนใจ ค่านิยมที่จะมีลูกกันมากๆ ได้เปลี่ยนไปแล้ว สมัยนี้มีลูกแล้วไม่ใช่ว่าจะเลี้ยงกันง่ายๆ ทั้งพ่อทั้งแม่ต่างทำงานกันตัวเป็นเกลียว จะหาเวลาอยู่บ้านเลี้ยงลูกตลอดเวลา ก็แสนยาก จะจ้างคนเลี้ยงที่ไว้ใจได้ก็ไม่ใช่ถูกๆ แถมหายากอีกต่างหาก พอลูกโตขึ้นหน่อย ต้องหาที่เรียนให้ลูก ตั้งแต่ก่อนอนุบาล จนถึงมัธยม โรงเรียนดีๆ ไม่ใช่หาได้ง่ายๆ ในสังคมที่สับสนวุ่นวายมีปัญหาราษฎรเช่นนี้ จะเลี้ยงลูกให้เป็นคนดีได้ตลอดรอดฝั่งเป็นเรื่องที่ต้องคิดหนักทีเดียว แล้วอย่างนี้จะให้ “มีลูกเต็มบ้าน หลานเต็มเมือง” อย่างที่คนรุ่นก่อนอวยพรให้แก่คู่สมรสใหม่ได้อย่างไร

คนรุ่นใหม่ที่แต่งงานแล้วมีลูกน้อยก็ยังดีที่มีลูก มีคนรุ่นใหม่อีกมากมายทั้งชายและหญิงไม่ยอมแม่แต่จะแต่งงาน ไม่รู้เป็นเพราะไม่ยอมแต่งงาน หรือหาคู่ไม่ได้ ไม่ต้องมองอื่นไกล ดูใกล้ๆ แค่ตัวผมเอง ลูกยังไม่แต่งงานเลยสักคน โอกาสที่ผมจะมีหลานปู่หลานตาสักคนก็ดูจะริบหรี่เต็มที

จำนวนเกิดที่น้อยลงยังไม่กระไรนัก ตอนนี้ แม้ประเทศไทยจะมีเด็กเกิดน้อย แต่ก็ยังมีมากกว่าจำนวนคนตายในแต่ละปี ในรอบสี่ห้าปีที่ผ่านมานี้ ประเทศไทยมีเด็กเกิดปีละแปดแสน และมีคนตายปีละสี่แสนกว่า จำนวนคนเกิดยังมากกว่าคนตายเท่ากับปีจำนวนคนเพิ่มขึ้นปีละสามแสนกว่าคน เป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะมีเด็กเกิดน้อยลงไปอีก แต่ตรวจดูที่จำนวนคนเกิดยังไม่ค่อยไปกว่าจำนวนคนตาย ประชากรไทยก็จะยังเพิ่มต่อไป ในระยะ 20 ปีข้างหน้า ประชากรไทยจะยังคงเพิ่มอยู่นักประชากรหลายคนเชื่อว่าผู้หญิงไทยจะมีลูกเฉลี่ยน้อยลงไปอีก ผู้หญิงคนหนึ่งจะมีลูกเฉลี่ยเหลือเพียง 1.2-1.3 คน พอๆ กับอัตราเจริญพันธุ์ของสิงคโปร์ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และประเทศยุโรปตะวันตกส่วนมาก ในขณะนี้ถ้าผู้หญิงไทยมีลูกเฉลี่ยน้อยลงขนาดนั้น ปีๆ หนึ่ง จะมีเด็กเกิดในประเทศไทยเพียง 6 แสนกว่าคน ซึ่งจะเป็นจำนวนพอๆ กันหรือน้อยกว่าคนตายในอนาคตที่จะเพิ่มมากขึ้นเพราะประเทศมีคนแก่มาก

อย่างไรก็ตาม มีนักประชากรบางคนมองอีกมุมหนึ่งว่าขณะนี้ อัตราเจริญพันธุ์ของไทยได้ลดต่ำลงจนสุดแล้ว และไม่น่าจะลดต่ำลงไปกว่านี้ แถมยังเป็นไปได้ที่อัตราเจริญพันธุ์ของคนไทยจะกระเด้งกลับ คนไทยรุ่นใหม่อาจจะแต่งงานกันมากขึ้น มีลูกกันมากขึ้น เราคงต้องติดตามลุ้นกันต่อไปว่าคนไทยรุ่นใหม่จะมีลูกกันมากขึ้นจริงหรือไม่

จำนวนเกิดไม่สำคัญเท่าคุณภาพของคน

เรื่องที่น่าเป็นห่วงยิ่งกว่าจำนวนเกิดที่น้อยลงคือคุณภาพของการเกิด

ทุกวันนี้ เรื่องที่เป็นกังวลกันมากคือเรามีเด็กเกิดน้อยแล้ว เด็กเหล่านั้นยังมีปัญหาติดตัวมาตั้งแต่เกิด มีเด็กเกิดน้ำหนัก

น้อยกว่าเกณฑ์ (2,500 กรัม) อีกเกือบ 10% ของการเกิดทั้งหมด และยังมีเด็กเกิดมาพิการทั้งทางร่างกายและสมองอีกจำนวนหนึ่ง ในจำนวนเด็กเกิดในประเทศไทยปีละประมาณ 8 แสนรายนั้นเกิดจากแม่ที่ยังไม่เป็นผู้ใหญ่เต็มตัว คือยังไม่บรรลุนิติภาวะ (อายุครบ 17 ปี) มากถึง 5-6 หมื่นรายที่น่าตกใจคือมีแม่ที่ยังเป็นเด็ก ยังไม่มีโอกาสใช้คำว่านางสาว นำหน้าชื่อ คืออายุไม่ถึง 15 ปีอยู่ 2-3 พันรายในแต่ละปี

เด็กที่เกิดจากแม่ที่ยังเป็นเด็กหรือวัยรุ่นโดยมากเกิดจากการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้ตั้งใจ สมัยนี้เด็กและวัยรุ่นมีโอกาสที่จะท้องโดยไม่ตั้งใจสูงมาก สังคมไทยยุคใหม่เปิดกว้างมากขึ้น ค่านิยมเรื่องเพศเปลี่ยนไปเป็นแบบเสรีมากขึ้น เหมือนที่พวกเราอาจเคยได้ยินสปอตโฆษณา “แค่ขอไปค้างคืนบ้านแฟนแค่นี้ แม่ต้องตกใจร้องอ้อไม่เป็นแตก” การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นทั้งหญิงและชายตั้งแต่อายุน้อยไม่ใช่เรื่องแปลกหรือผิดแบบแผนประเพณีอีกต่อไป เด็กอาจตั้งท้องในขณะที่ยังอยู่ในวัยเรียน ท้องเพราะประมาท ขาดสติ ท้องเพราะขาดความรู้เรื่องคุมกำเนิด ท้องเพราะไม่ได้ป้องกันตัวเอง คาดว่าทุกวันนี้มีเด็กวัยรุ่นที่ต้องไปหาทางยุติการตั้งครรภ์ด้วยวิธีต่างๆ รวมทั้งการทำแท้งเป็นจำนวนนับแสนรายในแต่ละปี

“คุณภาพ” และ “คุณค่า” ของการเกิด

ต่อไปนี้ ประเทศไทยคงต้องเปลี่ยนจากการลดอัตราการเกิดมาเน้นที่การเพิ่มคุณภาพของการเกิด เรามีเด็กเกิดใหม่เพียงปีละ 8 แสนคนและดูเหมือนว่าเด็กจะเกิดลดน้อยลงไปอีกจำนวนที่ลดลงน่าจะถือเป็นโอกาสที่ประเทศไทยจะส่งเสริมให้คุณภาพของการเกิดดีขึ้น ขณะนี้ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขกำลังวางยุทธศาสตร์ที่จะทำให้การเกิดทุกรายมีคุณภาพ หัวใจสำคัญของการเกิดที่มีคุณภาพคือเด็กที่เกิดจากครรภ์ที่ทั้งพ่อและแม่ตั้งใจและวางแผน รวมทั้งแม่อยู่ในวัยอันสมควรคืออย่างน้อยก็บรรลุนิติภาวะแล้ว

ต่อไปนี้ ประเทศไทยคงต้องให้ความสำคัญต่อการเกิดมากยิ่งขึ้น เราจะต้องถือว่าการเกิดแต่ละรายเท่ากับทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าอย่างยิ่งได้เพิ่มเข้ามาเป็นสมาชิกของสังคมไทยอีกคนหนึ่งแล้ว รัฐและสังคมต้องช่วยส่งเสริม “คุณค่า” ของเด็กเกิดใหม่ทุกราย จะต้องช่วยกันทะนุถนอม ดูแล สร้างภูมิคุ้มกันให้สมาชิกใหม่ของสังคม เพื่อวางรากฐานในการพัฒนาให้เด็กทุกรายเจริญวัยขึ้นอย่างมีคุณภาพในขั้นต่อไป

เดี๋ยวนี้ เวลาผมเห็นเด็กตัวเล็กๆที่เป็นลูกของคนรุ่นใหม่ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมวิชาชีพ ลูกศิษย์ หรือญาติ รุ่นลูกรุ่นหลาน ผมจะรู้สึกว่าคุณค่าและช่างน่ารักเสียเหลือเกิน ผมชอบขอให้ครอบครัวคนรุ่นใหม่ที่มีลูกน่ารักๆเหล่านี้ว่า “อย่าหยุดๆ ... มีอีกๆ มีสองคนแล้วก็อย่าเพิ่งหยุด ช่วยผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าอย่างนี้เพิ่มให้กับสังคมไทยกันหน่อย”

ตายอย่างไรจึงจะมีคุณภาพ?

เกิดอย่างมีคุณภาพแล้วก็ต้องตายอย่างมีคุณภาพ

ตายอย่างมีคุณภาพคือตายอย่างไร ผมเคยเขียนเอาไว้เมื่อนานมาแล้วว่า ตายอย่างมีคุณภาพ คือ “ตายในวัยอันสมควร

และด้วยสาเหตุอันสมควร” วัยอันสมควรตายย่อมไม่ใช่ตายตั้งแต่ยังเป็นทารก ไม่ใช่ตายตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ตายเมื่อยังหนุ่มยังสาว ยังไม่ทันแก่ก็ตายเสียก่อนแล้ว สาเหตุอันสมควรตายคือตายเมื่อชราและหมดอายุขัย อายุขัยของมนุษย์ก็อยู่ในราว 90-100 ปี คนเราไม่ควรตายด้วยอุบัติเหตุไม่ว่าจะเป็นทางบก เช่น รถชนกัน รถคว่ำ รถหาย หรือนั่งอยู่ดีๆ ก็มีรถมาชนให้ตาย อุบัติเหตุทางน้ำ เช่น จมน้ำตาย เรือล่ม เรือคว่ำ หรือตายด้วยอุบัติเหตุทางอากาศ เช่น เครื่องบินระเบิด เครื่องบินตก หรือนั่งเครื่องบินแล้วหายสาบสูญไปทั้งลำอย่างไร้ร่องรอย คนเราไม่ควรตายในเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองใดๆ ไม่ควรตายด้วยโรคระบาดที่ควรป้องกันหรือขอจัดให้หมดไปได้ด้วยระบบการสาธารณสุขที่ดี คนเราไม่ควรตายด้วยโรคที่เกิดจากพฤติกรรมกรรมกรกินอยู่ที่ไม่ถูกต้อง ฯลฯ

การตายอย่างมีคุณภาพนอกจากจะต้องเป็นการตายในวัย และด้วยสาเหตุอันสมควรแล้ว ยังควรจะเป็นการลาจากโลกนี้ไปอย่างสงบทั้งกายและใจ

ผมเคยคุยกับเพื่อนๆ เรื่องเกี่ยวกับว่าแต่ละคนอยากตายแบบไหน ดูเหมือนทุกคนจะเห็นพ้องกันว่า เราอยากตายแบบไม่เจ็บป่วยทรมาน ทุกคนอยากจะนอนหลับแล้วหมดลมหายใจจากไปอย่างสงบ ไม่มีอาการทรมานทรมาย เรียกว่าไปอย่างสบายๆ เพื่อนคนหนึ่งสงสัยว่า “โรคโหลตาย” เป็นอย่างไร ได้ยินมาว่ามีแรงงานนอนหลับไปแล้วไม่ตื่น โรคนี้น่าจะเป็นการตายอย่างไม่ทรมาน เพื่อนคนหนึ่งบอกว่า ถ้าจะตายก็อยากโหลตายบ้าง เพื่อนคนนี้สงสัยว่า กินอะไรและปฏิบัติตัวอย่างไร จึงจะเป็นโรคนี้

การตายอย่างสงบเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่พวกเราเหล่า ส.ว. ผู้สูงวัยเริ่มพูดถึงกันมากขึ้น เราเชื่อกันว่า คนเราไม่ควรจะกลัวตาย ความตายเป็นสิ่งแท้แน่นอน คนเราทุกคนหนีความตายไม่พ้น ทุกคนต้องตาย ต่างกันเพียงว่าตายเร็ว ตายช้า ตายด้วยสาเหตุใด ตายสงบหรือตายทรมานเท่านั้น

ใครๆ ก็อยากตายอย่างสบาย จากโลกนี้ไปโดยไม่มีห่วงกังวลใดๆ เรื่องนี้คงเป็นเรื่องของเวรกรรม (หรือกรรมเวร) ที่เราประกอบไว้ ขณะยังมีชีวิตอยู่

ผมเคยคุย เรื่องตายอย่างมีคุณภาพกับคุณมนตรี เกษะนันท์ ผู้อำนวยการสมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย (สวท.) ผมถามคำถามยากๆ ว่า “เราจะตายอย่างไรจึงจะสบายๆ” ท่านผู้อำนวยการสมาคมฯ ตอบง่ายๆ ว่า “ก็ตายตามสภล สิบตรี” “เออ...จริง” ผมเห็นด้วย

โดรน (Drone)

เมื่อเราได้ยินคำว่า โดรน (Drone) เรามักจะนึกถึงเครื่องบินลาดตระเวน หรือเครื่องบินทิ้งระเบิดที่ไม่มีนักบิน ซึ่งปฏิบัติการอยู่แถบประเทศปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน หรือในตะวันออกกลาง แต่นั่นเป็นเพียงโดรนประเภทหนึ่ง ซึ่งใช้ในกิจการทหารเท่านั้น

โดรนมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า อากาศยานไร้คนขับ หรือ ยูเอวี (UAV: Unmanned Aerial Vehicle) เป็นอากาศยานที่ไม่มีห้องนักบิน เพราะไม่มีนักบินบนเครื่อง แต่บินได้ด้วยการควบคุมของคอมพิวเตอร์บนเครื่อง หรือควบคุมระยะไกลจากนักบินบนพื้นดิน

การควบคุมโดรนระยะไกล ทำได้ด้วยการส่งสัญญาณวิทยุที่ส่งสัญญาณภาพเคลื่อนไหวตามเวลาจริง (real-time) ไปยังจอคอมพิวเตอร์ภาคพื้นดิน ทำให้นักบินสามารถบังคับเครื่อง ให้บินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้

โดรนที่ใช้ในการทหาร มีความลับซับซ้อนมากกว่าที่ใช้ในกิจกรรมพลเรือน หรือสันติการ เนื่องจากนักบินและโดรนอยู่ห่างไกลกัน หลายพันกิโลเมตร เช่น โดรนที่ปฏิบัติการในประเทศอัฟกานิสถานหรืออิรัก ถึงแม้ว่าจะบินขึ้นหรือบินลง จากสนามบินในประเทศนั้นๆ หรือใกล้เคียง แต่นักบินปฏิบัติการกลับนั่งอยู่ในห้องนักบิน ที่สถานีควบคุมภาคพื้นดินในรัฐเนวาดา นิวเม็กซิโก หรือแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา

การควบคุมการบินระยะไกล จึงต้องใช้ดาวเทียมถ่ายทอดสัญญาณ เพื่อให้สัญญาณระหว่างนักบินกับโดรนเป็นไปตามเวลา

จริง อันจะทำให้ นักบินที่มองภาพบนจอคอมพิวเตอร์ มีความรู้สึกเหมือนนั่งบังคับเครื่อง อยู่ในห้องนักบินโดยตรง

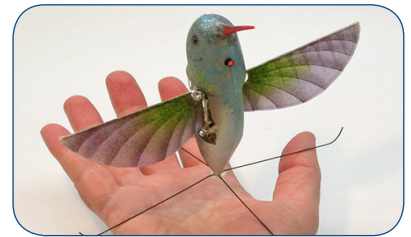
การที่ต้องสื่อสารผ่านดาวเทียม ทำให้ช่วงเวลาว่างสัญญาณจากคั่นบังคับ

(joystick) กับการตอบสนองของโดรน ห่างกันถึง 2 วินาที อันเป็นเวลานานพอที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุ ในช่วงการบินขึ้นหรือลงได้ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องใช้นักบินที่สนามบินเป็นผู้บินโดรนขึ้นและบินลง เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปโดยตรงระหว่างนักบินกับโดรน และไม่ต้องผ่านดาวเทียม ดังนั้น จึงต้องมีนักบินสองชุดคือ นักบินที่สนามบินเป็นผู้บังคับโดรน ในครึ่งชั่วโมงแรกนับจากบินขึ้น และอีกครึ่งชั่วโมงหลังจนถึงบินลง นักบินในสหรัฐอเมริกา เป็นผู้บังคับโดรนในช่วงปฏิบัติการ

เพราะโดรนไม่มีนักบินบนเครื่อง ทำให้มีโดรนหลายรูปแบบ นอกจากโดรนที่เหมือนเครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์ทั่วไปแล้ว ยังมีโดรนที่มีรูปร่างเหมือนนก แมลง หรือเฮลิคอปเตอร์หลายใบพัด ส่วนขนาดของโดรนก็มีมากมาย ตั้งแต่ขนาดเล็กเท่าฝ่ามือ จนถึงขนาดใหญ่เท่าเครื่องบินรบ เช่น โดรนเอฟสิบหก (Drone F-16) ที่นำเอาเครื่องบินรบจริงมาดัดแปลงเป็นโดรน

มีการใช้โดรนในกิจการพลเรือนมากมาย โดยเฉพาะกิจกรรมที่ยากลำบากและเสี่ยงอันตราย ได้แก่ ทำแผนที่ไฟฟ้า เฝ้าระวังพายุหมุน ตรวจสอบสายส่งไฟฟ้าและท่อส่งน้ำมัน ค้นหาและกู้ภัยดูแลพืชไร่และสัตว์เลี้ยง ถ่ายทำภาพยนตร์ รวมถึงการศึกษาวิจัยทางวิทยาศาสตร์

รางวัลอีกใบเบ สาขาวิศวกรรม ในปี พ.ศ. 2553 มอบให้แก่ Karina Acevedo-Whitehouse กับ Agnes Rocha-Gosselin จากสมาคมสวนสัตว์แห่งลอนดอน ประเทศสหราชอาณาจักร และ Diane Gendron จาก Instituto Politecnico Nacional ประเทศเม็กซิโก ที่ได้พัฒนาวิธีการเก็บน้ำมูกควาพี ด้วยเฮลิคอปเตอร์โดรน

รางวัลอีกใบเบ: รางวัลสำหรับงานวิจัยที่ทำให้ “ซ้ำ” ก่อน “คิด”

IPSR GREEN

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ผ่านการประเมินการจัดประชุม/สัมมนา/ฝึกอบรม ตามหลักการ Green Meetings จากการเข้าร่วมโครงการ TBCSD Green Meetings (การจัดประชุมสีเขียว) จัดโดยองค์กรธุรกิจเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Thailand Business Council for Sustainable Development: TBCSD) ร่วมกับสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย เพื่อรณรงค์ให้องค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชน นำแนวทางการจัดประชุมสีเขียวในองค์กร (Green Meetings) ไปประยุกต์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

สถาบันฯ ได้มีการปลูกจิตสำนึกให้แก่บุคลากรทุกฝ่ายได้ตระหนักถึงการดำเนินงานตามหลัก Green Meetings อาทิ สถาบันฯ ใช้วิธีเรียนเชิญหรือประชาสัมพันธ์การเข้าร่วมประชุมต่างๆผ่านทางอีเมล การจองห้องประชุมที่เหมาะสมกับจำนวนผู้ประชุมผ่านเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ภายในองค์กร ลดการใช้กระดาษโดยส่งไฟล์ข้อมูลหรือเอกสารการประชุมผ่านทางอีเมลหรือสามารถดาวน์โหลดได้จากระบบเครือข่ายขององค์กร คุณสุภาณี ปลื้มเจริญ เลขานุการ

สถาบันฯ ได้เป็นผู้แทนรับมอบใบประกาศ Green Meetings ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ เซ็นทรัลพลาซ่า กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2557

“มนุษย์ป่า” กับวัฒนธรรมต่างวัย

หัวข้อที่กำลังเป็นที่แพร่หลายในสังคมออนไลน์ และในวงสนทนาหลากหลายกลุ่มในช่วงนี้คงไม่พ้นเรื่อง “มนุษย์ป่า” จากการติดตามเพจและกระทู้ต่างๆ ออนไลน์ และการพูดคุยกับกลุ่มเพื่อน ดูเหมือนว่าปรากฏการณ์ “มนุษย์ป่า” กำลังเป็นประเด็นร้อนแรงในสังคมไทย

นิยาม “มนุษย์ป่า” ในเพจหนึ่งในเฟสบุ๊ก (<http://www.facebook.com/KhunPaaaa>) กล่าวไว้อย่างสั้นๆ แต่เจ็บแสบว่าเป็น “ชาติพันธุ์ที่เป็นอมตะ และตายยากที่สุด” ตรงกับนิยามที่แพร่หลายในแวดวงสังคมออนไลน์ ว่า “มนุษย์ป่า” เป็นผู้ที่ถูกเสมออยู่เหนือทุกสิ่ง อยากทำอะไรต้องได้ทำ ใครเตือนร้อนไม่สนใจ ตัวอย่างเรื่องราวที่นำมาแชร์กันในวงสนทนา “มนุษย์ป่า” ได้แก่ การแซงคิว การแย่งที่จอดรถ การโวยวายเสียงดังเพื่อเรียกร้องสิทธิ์ของตน การแย่งชิงของโดยเฉพาะของลดแลกแจกแถม และพฤติกรรมที่แสดงถึงความไม่เกรงใจคนอื่น เป็นต้น

ปรากฏการณ์ “มนุษย์ป่า” เกิดขึ้นได้อย่างไร ต้องเข้าใจก่อนว่าพฤติกรรมของคน เป็นผลพวงของสังคม ดังที่ Hara Shintaro อาจารย์ชาวญี่ปุ่น ได้เขียนในเฟสบุ๊กตัวเองเกี่ยวกับวัฒนธรรมการต่อแถวในประเทศญี่ปุ่น ว่าเป็นวัฒนธรรมที่ถูกปลูกฝังกันมาตั้งแต่เด็ก ใครที่แซงคิวผู้อื่นจะถูกมองว่าเป็นคนไม่มีคุณค่า เห็นแก่ตัว ไม่เกรงใจคนอื่น ดังนั้น ในญี่ปุ่นจึงแทบไม่มีการแซงคิวเลย เพราะสังคมให้คุณค่ากับการเคารพสิทธิ์ผู้อื่น

ประเทศไทยไม่ได้มีวัฒนธรรมอย่างประเทศญี่ปุ่น จากประสบการณ์ส่วนตัว เพิ่งเริ่มเห็นการเข้าคิวขึ้นรถสาธารณะไม่นานนี้เอง คือการเข้าคิวขึ้นรถไฟฟ้า แต่ก่อนหน้านี้ไม่เคยเห็นการเข้าคิวขึ้นรถสาธารณะ ไม่ว่าจะบนแท็กซี่หรือรถประจำทางก็ตาม การเข้าคิวจึงยังถือได้ว่าเป็นวัฒนธรรมใหม่ในสังคมไทย ยังไม่ได้แพร่หลายและเป็นที่ยอมรับในทุกกลุ่มทุกพื้นที่

ที่จริงแล้ว สังคมไทยแต่ดั้งเดิม เป็นวัฒนธรรมที่ยอมรับได้กับการให้สิทธิคนบางกลุ่มเป็นพิเศษ เช่น ผู้สูงอายุ เด็ก ผู้ที่มีตำแหน่งสูง หรือมีฐานะดี ด้วยสังคมที่ให้คุณค่ากับความเอื้อเฟื้อ ถ้อยทีถ้อยอาศัย จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ป่าจะแซงคิว และหันมาบอกว่า “ให้ป่าไปก่อนเถอะ ป่าแก่แล้ว” เพราะนี่คือพฤติกรรมที่สังคมไทยยอมรับได้มาเนิ่นนาน แต่ในเมื่อปัจจุบันเริ่มมีกลุ่มคนที่ให้คุณค่ากับวัฒนธรรมการเข้าคิวมากขึ้น ซึ่งโดยมากเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ จึงเกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างคนต่างรุ่นต่างความคิด

ถึงแม้หลายคนจะบอกว่า “มนุษย์ป่า” ไม่ได้จำเป็นจะต้องเป็นสตรีวัยกลางคน แต่หมายถึงใครก็ได้ที่มีพฤติกรรมเห็นแก่ตัว ไม่ได้จำกัดเพศหรือวัย แต่การใช้คำว่า “ป่า” เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่สังคมรังเกียจ คงหนีไม่พ้นการสร้าง “วาทคดี” หรืออคติแห่งวัยไปได้ และจะเป็นการยิ่งตอกย้ำความขัดแย้งระหว่างวัยในสังคมไทยได้

หากเราต้องการร่วมสร้างสังคมไทยให้น่าอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มทุกวัย ต้องเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องใช้เวลา กว่าประเทศญี่ปุ่นจะมาถึงจุดนี้ที่คนในชาติมีวินัยและเคารพสิทธิของผู้อื่นได้ ญี่ปุ่นต้องผ่านกระบวนการสร้างสังคมมาอย่างยาวนาน ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืน กระบวนการในการสร้างสังคมนี้สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น ประเทศจีน ปัจจุบันเกิดคนชนชั้นกลางและเศรษฐีใหม่จำนวนมากที่ไม่รู้มารยาทสังคม จึงมีคอร์สฝึกฝนมารยาทเกิดขึ้นจำนวนมาก เพื่อสอนทักษะการวางตัวในสังคมให้เหมาะสม ตั้งแต่เรื่องการแต่งตัว การรับประทานอาหาร ไปจนกระทั่งการเลือกหัวข้อเพื่อพูดคุยกับผู้อื่นในสังคม ส่วนวิธีใดที่จะเหมาะสมกับประเทศไทยนั้น คงต้องศึกษาและทำความเข้าใจ วัฒนธรรมไทยให้ลึกซึ้ง แต่ตอนนี้ เราเริ่มจากการนิยามเหล่าคุณป่าให้น้อยลงดีกว่าค่ะ

“มนุษย์ป่า” สร้างทางด่วนพิเศษเพื่อแซงคิวขึ้นรถไฟฟ้าใต้ดิน
ภาพจาก women.sanook.com

“ราตรีสวัสดิ์/นอนหลับฝันดี” ในภาษาอาเซียน

รีนา ต๊ะดี
reena.tad@mahidol.ac.th

ประเทศ	คำเขียนภาษาไทย
กัมพูชา	ราไตรยชั่วชะเดย
บรูไน	มิมปี มานิส
มาเลเซีย	
อินโดนีเซีย	เซลามัต ทิดัวร์ะ
ไทย	นอนหลับฝันดี
เมียนมาร์	อิม แม่เก๊าแม่ป่าเสะ
ฟิลิปปินส์	มาทูลอก นัง มาบูติ
ลาว	นอนหลับฝันดี
สิงคโปร์	หว่าน อัน
เวียดนาม	จุก หุ่ง งอน

มาเป็น...ผู้พิทักษ์โลก....ด้วยวิธีง่ายๆ

ผู้เขียนได้อ่านบทความที่น่าสนใจและมีประโยชน์จากวารสารในห้องสมุด และเพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้สู่สังคม และทุกคนสามารถจะนำมาใช้ในการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เป็นการนำเสนอวิธีประหยัดพลังงานอย่างง่ายๆ ดังนี้

1. การเดิน การเดินในระยะทางสั้นๆ ช่วยลดพลังงานได้ จะช่วยลดการใช้น้ำมัน ทำให้ประหยัดเงินในกระเป๋า และช่วยลดการสร้างมลพิษ จากก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะโลกร้อน

2. การขึ้นบันได แทนการใช้ลิฟต์เป็นการช่วยประหยัดไฟฟ้ การขึ้นบันไดยังช่วยให้ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ทำให้สุขภาพดี

3. การปั่นจักรยาน การใช้จักรยานในระยะสั้นแทนการขึ้นรถยนต์ รถจักรยานยนต์ เป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้ประหยัดน้ำมัน การใช้จักรยานเป็นประจำ เป็นตัวช่วยในการสร้างสุขภาพที่ดี

4. การใช้ถุงผ้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติก ถุงพลาสติกใช้เวลาในการย่อยสลาย หากทำลายด้วยการเผาก็เป็นมลพิษรุนแรงต่อโลก การใช้ถุงผ้าที่สามารถนำมาใช้ซ้ำได้ จึงเป็นการช่วยลดโลกร้อนได้

5. ลดอาหารแช่แข็ง อาหารแช่แข็งจะสิ้นเปลืองพลังงานมาก กล่องที่ใส่ก็ทำจากพลาสติก การขนส่งก็ต้องเก็บไว้ในที่เย็นตลอดเวลา แม้กระทั่งตอนจะกินยังต้องใช้พลังงานในการอุ่นซ้ำ ทำให้สูญเสียพลังงานโดยใช่เหตุ

6. ปิด เปิด เราควรเปิด และปิดไฟที่ไม่ใช้ หรือเปิดมานานเพื่อรับแสงแทนการเปิดไฟ ปิดแอร์ เปิดหน้าต่างรับลม ปิดอุปกรณ์ไฟฟ้า ทุกชนิด โทรทัศน์ที่เปิดพร้อมคอมพิวเตอร์ทิ้งที่ไม่ได้ดู หรือเปิดหนังสืออ่านแทนการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์ ทำให้ประหยัดพลังงานได้

7. การประหยัดน้ำ น้ำเป็นทรัพยากรที่ต้องช่วยกันประหยัดง่ายๆ เช่น เปลี่ยนก๊อกที่บ้าน ก็ให้ใช้ก๊อกน้ำแบบเพิ่มฟองอากาศ น้ำที่ไหลออกมาจะมีฟองอากาศออกมาด้วยทำให้เหมือนมีน้ำเยอะ ควรประหยัดให้เป็นนิสัยไม่ว่าใช้น้ำจากที่ไหนก็ตาม

8. การเปลี่ยนเพื่อสิ่งที่ดีกว่า การเปลี่ยนหลอดไฟ เป็นแบบประหยัดพลังงาน การเปลี่ยนหลอดไส้เป็นหลอดประหยัดไฟที่เป็นเกลียว ทำให้ประหยัดไฟมากกว่า อายุการใช้งานก็ยาวนานกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับในระยะยาวก็คุ้มมากกว่าราคาที่จ่ายเพิ่มไปด้วย

9. การเพิ่มออกซิเจน ทำได้ด้วยการปลูกต้นไม้ เพิ่มพื้นที่สีเขียว การปลูกต้นไม้ในกระถางเล็ก กระถางใหญ่ หรือ แบบแขวนห้อย เป็นการช่วยเพิ่มออกซิเจน ต้นไม้เหล่านี้ช่วยทำให้พื้นที่รอบบ้านเย็นลง จะช่วยให้สามารถปิดแอร์ และเปิดหน้าต่างรับลมได้

10. การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ยังใช้ได้กลับมาใช้ซ้ำ จะช่วยลดปริมาณขยะ เพราะขั้นตอนการทำลายขยะมักจะทำให้เกิดผลกระทบต่อโลกเราอย่างมาก การเผา การฝัง ล้วนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา

ที่มา: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. จดหมายข่าวชุมชนคนรักสุขภาพ ฉบับสร้างสุข. ปีที่ 10, ฉบับที่ 152 (มิถุนายน 2557) : 15

เมื่อวันอังคารที่ 1 กรกฎาคม 2557 สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 เรื่อง “การเกิดกับความมั่นคงในประชากรและสังคม” ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ โดยมี ศ.เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล อาจารย์ประจำสถาบันฯ ผู้เชี่ยวชาญด้านประชากรศาสตร์ กล่าวปาฐกถา นำหัวข้อ “เกิดอย่างไร ประเทศไทยจึงมั่นคง?” โดยมีสาระสำคัญว่าด้วยปัญหาจำนวนการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ประชากรสูงอายุเพิ่ม

สูงขึ้น การที่เด็กเกิดน้อยลง ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่คนรุ่นใหม่มีทัศนคติต่อการแต่งงานและสร้างครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป ต้องการใช้ชีวิตอิสระ เน้นสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้หนุ่มสาวไทยแต่งงานและมีลูกช้าลง จำนวนผู้ครองโสดถาวรมากขึ้น นอกจากนี้เด็กเกิดใหม่ส่วนหนึ่งยังเป็นผลจากการตั้งครรภของวัยรุ่นที่ไม่พร้อมเสี่ยงบุตร หรือเป็นการตั้งครรภโดยไม่ได้ตั้งใจ ทำให้จำนวนการเกิดที่ต่อคุณภาพมีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น

การประชุมวิชาการดังกล่าวได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วมประชุมจากหลากหลายอาชีพ รวมทั้งผู้แทนสื่อมวลชนที่ได้นำเสนอประเด็นจากการนำเสนอบทความวิชาการ ผ่านสื่อสังคมหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้สังคมไทยได้ตระหนักถึงแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาประชากรที่ทันต่อเหตุการณ์ อาทิ คนรุ่นใหม่ครองโสดมากขึ้น เด็กเกิดมากจากแม่วัยรุ่นที่ไม่พร้อม เพิ่มอายุเกษียณเป็น 65 ปีแก้ปัญหาขาดแรงงาน คนรุ่นใหม่ไม่หวังมีลูกเพื่อพึ่งพายามแก่ พ่อแม่ไม่มั่นใจสถานเลี้ยงเด็ก

ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดหนังสือ “ประชากรและสังคม 2557” และบทความต่างๆ ได้ที่ www.ipsr.mahidol.ac.th

QR code สำหรับเข้าเว็บไซต์หนังสือ “ประชากรและสังคม 2557”

เสวนาได้ชายคาประชากร

จัดเป็นประจำทุกวันพุธ เวลา 12.30-13.30 น. ณ สถาบันวิจัยประชากรและสังคม สนใจกำหนดการเสวนาแต่ละเดือน ดูที่ www.ipsr.mahidol.ac.th

“The Relationship of Attitudes towards One’s Own Aging to Physical and Mental Health among Thai Older Adults” โดย Shrijana Aryal, MA Program in Population and Social Gerontology, 2 ก.ค. 57

“Determinants of Intergenerational Relationship of Elderly with Children in Thailand” โดย MD Nuruzzaman Haque, 9 ก.ค. 57

“Skipped Generation Households in Thailand: The Grandparents’ Perspective” โดย Berit Ingersoll-Dayton, Sureeporn Punpuing, Kanchana Tangchonlatip, Kanchana Thianlai and Wannee Hutaphaed, 23 ก.ค. 57

“The Thai Noncitizen Migrant Worker: Strategies for Labor & Human Rights Claims” โดย Sudarat Musikawong, 30 ก.ค. 57

ฉบับนี้ขอแนะนำรายงานการวิจัย เรื่อง “การติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านสังคม เศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ 2556” เขียนโดย วีระพงศ์ ลันติภพ และชวลิต สวัสดิ์ผล

รายงานการวิจัยดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อ ติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้านสังคม เศรษฐกิจ และความคิดเห็นของประชาชน ที่มีต่อการดำเนินงานของโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ ข้อมูลจากการศึกษาจะนำไปประเมินการมีส่วนร่วมรับรู้ข่าวสารของประชาชน และเพื่อสำรวจข้อคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากโรงไฟฟ้าพระนครเหนือ

สนใจติดต่อขอรับเอกสารได้ที่: โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร สถาบันวิจัยประชากรและสังคม ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทร. 02 4410201-4 ต่อ 100 หรือ download ทางเว็บไซต์: <http://www.ipsr.mahidol.ac.th>

คนร้อยปีในแคนดศ

ประเทศแคนดศ เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีจำนวนคนร้อยปีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จากข้อมูลสำมะโนประชากรแคนดศในปี 2011 พบว่าแคนดศมีจำนวนคนร้อยปีที่มีหลักฐานยืนยันได้ 5,825 คน เป็นชชช 955 คน และหญิง 4,870 คน หรือคิดเป็นสัดส่วน 5:1 จะเห็นได้ว่าผู้หญิงจะมีอายุยืนยาวกว่าผู้ชาย โดยผู้หญิงมีอายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดอยู่ที่ 83 ปี และ 79 ปีสำหรับผู้ชาย คนร้อยปีส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในรัฐซัสแคตเชวัน (Saskatchewan) ซึ่งเป็นหนึ่งในสองรัฐของประเทศที่ไม่มีส่วนที่ติดกับทะเล สำหรับผู้ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในแคนดศที่ยังมีชีวิตอยู่ คือ คุณยายทวดเมอร์ลิส บารวิส (Merle Barwis) เกิดเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม คศ.1900 หรือปัจจุบันมีอายุ 113 ปี ซึ่งนับเป็นอันดับที่ 13 ของผู้ที่มีอายุยืนยาวที่สุดในโลก คุณยายทวดเมอร์ลิส บารวิส ไม่ได้บอกว่ามีเคล็ดลับอย่างไร ที่ทำให้อายุยืนยาวจนถึงทุกวันนี้ แต่ได้แนะนำว่า สิ่งที่สำคัญคือ “ทำโน่นทำนี่ไปเรื่อยๆ และสนใจในเรื่องของตัวเอง” นอกจากนี้ยังได้ทิ้งคำคมไว้ว่า “ถ้าเราคิดว่าแก่ เราก็จะแก่ ถ้าเราคิดว่าเด็ก เราก็จะเด็ก และถ้าในทุกๆ ปี ฉันแก่ขึ้นทุกปี ฉันจะไม่สมารถทำอะไรได้เลย คุณอาจจะแค่เดินไปข้างหน้ากับมัน”

คนไทยจดทะเบียนสมรสลดลง หย่าร้างเพิ่มขึ้น

จดทะเบียน	ในปี 2546	>>>>	2555
สมรส	328,356		314,338 คู่
หย่า	80,886		111,377 คู่

ใน 1 วัน

สมรส : หย่าร้าง

36 : 13

(ข้อมูลปี 2555 หน่วย:คู่)

ข้อมูล : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา พบว่าจำนวนคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสน้อยลง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อาทิ การอยู่กินฉันท์สามีภรรยาไม่จำเป็นต้องจดทะเบียนสมรส จำนวนการสมรสมีน้อยลงเนื่องจากการเลื่อนอายุแต่งงานหรือการครองโสดถาวร ในขณะที่การจดทะเบียนหย่าร้างกลับเพิ่มขึ้น ปรากฏการณ์นี้สะท้อนถึงความเปราะบางของครอบครัวคนรุ่นใหม่ ที่อาจเกิดจากปัจจัยเหตุหลายประการ เช่น ความขัดแย้งภายในครอบครัว ความเครียดจากการทำงาน ความรู้สึกของผู้หญิงในฐานะภรรยาที่สามารถพึ่งตนเองได้ ความไม่พอใจในคู่ครองของตน สาเหตุเหล่านี้นำมาซึ่งความแตกแยกของครอบครัวในที่สุด และเกิดเป็นครอบครัวพ่อหรือแม่เดี่ยว ที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทย ข้อพึงสังวรณที่สำคัคือ หากครอบครัวเกิดการหย่าร้างและมีลูกต้องดูแล สามีและภรรยาก็ควรที่จะต้องรักษาบทบาทความเป็นพ่อและแม่ให้คงอยู่ตลอดไป ไม่ควรทำให้ลูกรู้สึกถูกละทิ้ง

ข่าวสถาบันฯ

* 15 พ.ค. 57 รศ.ดร.สุรียพร พันthing พร้อมคณะผู้บริหารและคณาจารย์ ต้อนรับ Professor Dr. Dang Nguyen Anh ผู้อำนวยการ The Institute of Sociology (IOS) ประเทศเวียดนาม และคณะ เพื่อร่วมประชุมหารือเกี่ยวกับความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการวิจัย การเรียนการสอน และการอบรม * 26-29 พ.ค. 57 รศ.ดร.ชื่นฤทัย กาญจนนะจิดรา และนุชราภรณ์ เลียงรื่นรมย์ ร่วมประชุมคณะทำงานเตรียมการจัดประชุมนานาชาติรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี 2558 (Coordinators Meeting, Joint Secretariat Meeting and International Organizing Committee Meeting, Prince Mahidol Award Conference 2015), ฝรั่งเศส * 29 พ.ค. 57 ศ.เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล และคุณณัฐชนนทิพร มีสุวรรณ งานประชาสัมพันธ์ ต้อนรับ คณะดูงานจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จำนวน 16 ท่าน มาเยี่ยมชมศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ และห้องพิพิธภัณฑ์ประชากรและสังคม **รูป 1** * 1-5 มิ.ย. 57 รศ.ดร.ชื่นฤทัย กาญจนนะจิดรา ร่วมประชุม International Conference on Global Health and Sustainable Development : Challenges, Opportunities and Implications for Higher Education, เลบานอน * 2 มิ.ย. 57 สถาบันฯ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “การสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม ระดับจังหวัด : การทบทวนนโยบายและการปฏิบัติในประเทศไทยและญี่ปุ่น” โดยมีนักวิชาการจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการทบทวนกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติกับแรงงานข้ามชาติ * 5 มิ.ย. 57 สถาบันฯ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การเขียนบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร” ระยะที่ 2 โดยมีการนำเสนอความก้าวหน้าบทความจากทีมนักวิจัยของสถาบันฯ * 6-23 มิ.ย. 57 ผศ.ดร.เฉลิมพล แจ่มจันทร์ ร่วมประชุม Population and Development : New Approaches to Enduring Problems ภายใต้โครงการ Brown International Advanced Research Institutes (BLABI 2014), สหรัฐอเมริกา * 14-23 มิ.ย. 57 น.ส.ริษา ตีเตดี ร่วมประชุม 1st Annual International Conference on Demography and Population และนำเสนอผลงาน เรื่อง “Impact on Families When Teenagers Become Parents”, เกาหลี * 19-23 มิ.ย. 57 รศ.ดร.สุรียพร พันthing ร่วมประชุม Research on the Comparative Studies of Migration Policy at Local Level in Japan and Thailand, ญี่ปุ่น * 23 มิ.ย. 57 สถาบันฯ ร่วมกับองค์กร UNICEF ประเทศไทย โดย รศ.ดร.อารี จำปากลายเป็น เสนอผลวิจัย เรื่อง “เด็กเล็กๆ เป็นอย่างไร เมื่อพ่อแม่ย้ายถิ่น” (CLAIM 2) ณ โรงแรมเดอะสุโกศล กรุงเทพฯ * 23-30 มิ.ย. 57 รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์ ร่วมประชุม ICPPSS 2014: International Conference on Public Policy and Social Sciences และนำเสนอผลงาน เรื่อง “Debt Reconstruction, Career Development and Families Household Well-Being in Thailand”, ฝรั่งเศส * 24 มิ.ย. 57 รศ.ดร.วศรินทร์ เกรย์ ต้อนรับ Assistant Director Paul Roberts จาก Doctoral School, Research and Enterprise, University of Sussex. ประเทศอังกฤษ * 27 มิ.ย. 57 อ.ดร.ลักขรินทร์ นิยมศิลป์ ได้รับเชิญไปเป็นผู้อภิปรายหลักในงานเปิดตัว State of the Tropics 2014 Report ณ ประเทศสิงคโปร์ ซึ่งเป็นการเปิดตัวพร้อมกันทั้งในประเทศพม่าและออสเตรเลีย * 1 ก.ค. 57 สถาบันฯ จัดการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 “ประชากรและสังคม 2557” เรื่อง การเกิดกับความมั่นคงในประชากรและสังคม (Birth and Security in Population and Society) ณ โรงแรมเอเชีย ราชเทวี กรุงเทพฯ **รูป 2** * 10 ก.ค. 57 ปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ของสถาบันฯ หลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยประชากรและสังคม และหลักสูตรปริญญาเอก สาขาวิชาประชากรศาสตร์ **รูป 3** และ จัดแสดงความยินดีกับดุษฎีบัณฑิตและมหาบัณฑิตของสถาบันฯ จำนวน 38 คน ที่เข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา 2556 **รูป 4** * 12-17 ก.ค. 57 รศ.ดร.โยธิน แสงวงศ์ ร่วมประชุม XVIII ISA World Congress of Sociology และนำเสนอผลงาน เรื่อง “Family Structure, Socioeconomic Well-Being and Elderly Chronic Illness in Thailand”, ญี่ปุ่น * 13-19 ก.ค. 57 รศ.ดร.วศรินทร์ เกรย์ ร่วมประชุม XVIII ISA World Congress of Sociology และนำเสนอ เรื่อง “Religiosity, Spirituality and Happiness in Buddhist Thailand”, ญี่ปุ่น

วิสัยทัศน์: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม เป็นสถาบันชั้นนำในระดับนานาชาติ ที่สรรสร้างวิทยาการด้านประชากรและสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

รูป 1

รูป 2

รูป 3

รูป 4

ช่วยกันประหยัด
“สำนักงานสภานโยบาย
สท กระตมฯ นำ โกรส โท
ใช้ประหยัด”
อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 17/2536
ปนณ.พ.พุทธมณฑล

QR code สำหรับเข้าเว็บไซต์
จดหมายข่าวประชากรและการพัฒนา

อาคารประชาสังคมอุดมพัฒนา
ของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทรศัพท์ 0-2441-0201 0-2441-9666 โทรสาร 0-2441-9333 E-mail : directpr@mahidol.ac.th, Website: www.ipssr.mahidol.ac.th ที่ปรึกษา รศ.ดร.สุรียพร พันthing ผู้อำนวยการสถาบันฯ บรรณารักษ์ กุศล สุนทรธาดา รินา ตีเตดี อมรา สุนทรธาดา กองบรรณาธิการ กมลชนก ขำสุวรรณ กฤติญา สำอางกิจ กาญจนมา เกียนฉาย จงจิตต์ ฤทธิรงค์ จรัมพร ให้ลายอง เฉลิมพล แจ่มจันทร์ ปราโมทย์ ประสาทกุล วีรธ ยุทอง วีระพงศ์ สันติภาพ พอลตา บุญยไตรณะ เพิ่มพิมล คงมนต์ ภาคิน วังเชือก มนสิการ กาญจนนะจิดรา โยธิน แสงวงศ์ วศรินทร์ เกรย์ วรัชย์ ทองไทย ศิริพันธ์ กิตติสุขสถิต สุทธิดา ชวนวัน ลักขรินทร์ นิยมศิลป์ สุชาติา วลีสิทธิ์ เสาวภาค สุขสินชัย อภิชาติ จำรัสฤทธิรงค์ อารี จำปากลายเป็น ฝ่ายศิลป์ สมชาย ทรัพย์ยอดแก้ว จุฑารัตน์ ทรัพย์ยอดแก้ว ฝ่ายสมาชิก จีรวรรณ หงษ์ทอง ติดต่อสอบถาม โครงการเผยแพร่ข่าวสารและการศึกษาด้านประชากร โทรศัพท์ 0-2441-0201 ต่อ 100 หรือ 0-2441-9666